

NEWSLETTER

August

2019.

FONDACIJA
HASTOR

ZAKUHAJ IDEJU I POKRENI BIZNIS

U subotu, 17. augusta 2019. godine studenti stipendisti Fondacije Hastor su se okupili u prostorijama ASA Prevent grupacije kako bi vidjeli svoje kolege, proširili svoje vidike te čuli nešto što ne bi imali priliku čuti negdje drugo. Iako je august mjesec bez fakultetskih obaveza, studenti su došli u Sarajevo, odazvali se u značajnom broju i uveličali naše mjesечно okupljanje.

Prisutnima se na početku obratio direktor Fondacije Hastor Seid Fijuljanin koji je prisutne pozdravio s osmijehom na licu i zahvalio na dolasku te na redovnom izvršavanju obaveza prema Fondaciji. Nije izostala ni direktorova mjesечna doza motivacije koja je stipendiste potakla na razmišljanje o tome koliko mjesечно sastanci s mlađim članovima Fondacije mogu biti važni u formiranju njihovih ličnosti. Poenta koju su stipendisti mogli izvući je ta da su razgovor i komunikacija veoma bitni te da naših deset minuta njima može značiti mnogo više.

Direktor je nakon toga najavio posebnu gošću za koju je bio rezervisan veći dio sastanka i na osnovu njegovog uvoda se dalo naslutiti da se radi o

posebnoj osobi koja čini dobro i od koje je dosta toga moguće naučiti. Riječ je o gospodi Sejdefi Bašić-Ćatić, direktorici za kolektivni impakt Fondacije Mozaik. Gospođa Bašić-Ćatić je imala želju da s nama podijeli svoju inspirativnu životnu priču te da nas upozna s ciljevima rada Fondacije Mozaik koja se, kao i Fondacija Hastor, bavi isključivo mladim osobama.

Naša gošća je kroz izlaganje slikovito predstavila svoja životna iskustva. Za razliku od mnogih ljudi koji su napustili ili planiraju napustiti Bosnu i Hercegovinu u skorije vrijeme, gđa Sejdefa je svijetao primjer jer se vratila u Bosnu i Hercegovinu nakon što ju je život odveo u Australiju, a zatim u Švicarsku. U Bosnu i Hercegovinu se nije vratila bez razloga, nego kako bi promijenila situaciju i iza sebe ima mnogobrojne projekte koji govore o kakvoj se uspješnoj i humanoj osobi radi. Radeći na unapređenju zdravstva s mnogim inostranim kompanijama koje su radile na području Bosne i Hercegovine, uspjela je opremiti mnoge bolnice i domove zdravlja najnovijom opremom te doprinijeti kvaliteti zdravstva na razne načine.

Kao najveći plod svog truda i zalaganja izdvaja rad s udruženjem „Partnerstvo za javno zdravlje“ s kojim je kao izvršna direktorica pokrenula projekat otvaranja Centra za zdravo starenje gdje se osobama treće starosne dobi pruža prilika da riješe svoj najveći problem: usamljenost, te da se ponovno osjećaju prihvaćeno i korisno u društvu.

U drugom dijelu izlaganja bilo je riječi i o njenom angažmanu u Fondaciji Mozaik čiji je član od juna 2019. godine. Fondacija Mozaik je vodeća neprofitna korporacija (social enterprise) u regiji, a u njenom vlasništvu su dva društvena biznisa: EkoMozaik i Agencija MaŠta. Fokus Fondacije Mozaik je jačanje svijesti omladine o važnosti preduzetništva.

Gđa Sejdefa nam je ukratko opisala koncept Omladinske banke i Impakt Inkubatora kao dva programa Fondacije Mozaik kroz koje mladi mogu dobiti finansijska sredstva za ostvarenje svog projekta.

Studentima je najzanimljivije bilo predstavljanje platforme Lonac.pro - najjednostavnijeg i najbržeg puta od ideje do realizacije projekta ili društvenog biznisa. Prijavom svog projekta putem web-stranice lonac.pro moguće je dobiti od 500 do 1500 KM za projekat putem Omladinske banke koja djeluje u 46 općina dok se veći start-up projekti mogu sprovesti

u djelo putem Impakt Inkubatora. Prijaviti se mogu grupe mlađih ljudi (3-7 osoba) od 17 do 35 godina, a koje, kako kaže na ovoj platformi, trebaju nekog da ih „pogura“. Pored novca, mlađi dobijaju i besplatnu podršku i savjetovanje tokom svake faze pokretanja i održavanja biznisa. Lonac.pro trenutno okuplja 21.000 mlađih ljudi, a ta brojka svakim danom raste. Postoji i mogućnost prijavljivanja mikrobiznisa za mlađe koji dolaze iz sredine koja nije dio programa Omladinskih banaka.

Stipendisti su na kraju sastanka imali priliku vidjeti nekoliko uspješnih projekata sprovedenih uz pomoć Fondacije Mozaik kao što je PGI Solheat, prvi grijач zraka koji radi pomoću solarne energije ili Euroseed koji se bavi proizvodnjom ulja i drugih proizvoda iz košpica šljive. Po završetku sastanka, naša gošća je bila okružena stipendistima koji su željeli predstaviti neku svoju ideju i čuti njeno mišljenje o istoj, te su zatražili neki savjet. Naša gošća je uspjela motivisati stipendiste za nove poduhvate, pa ne sumnjamo da bismo uskoro mogli pisati o poslovnim uspjesima naših stipendista.

Vedin Klovo

Stipendista Amar Halilović student je master studija na Elektrotehničkom fakultetu u Sarajevu. Jedan je od studenata koji se u Fondaciji izdvajaju po sjajnim idejama u polju inovacija, a jedna takva ideja donijela mu je prvo mjesto na Sarajevo Innovations Festu krajem protekle godine.

Naime, na Sarajevo Innovations Festivalu koji krajem oktobra prethodne godine organiziralo Udruženje studenata Elektrotehničkog fakulteta "Steleks" Sarajevo, Amar se predstavio sa projektom "Gradnja 3D mape koristeći MonoSlam algoritam" te osvojio prvo mjesto.

Namjena projekta je kreiranje mapa unaprijed nepoznatih terena kroz koje prvi put prolazi čovjek, robot ili dron na koje su montirana kamera, IMU i potreban hardver za procesiranje podataka i komunikaciju.

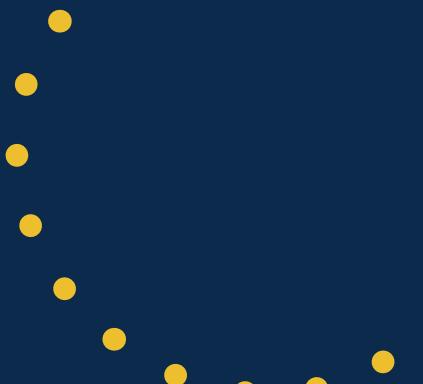
Tehnologija se zasniva se na senzorskim podacima s kamere i uređaja koji se zove inercijalna mjerna jedinica (IMU), a koji mjeri brzinu i ubrzanje kojim se sistem, na koji je montiran, kreće. Niz slika koji dolaze s kamere i podaci sa IMU-a, koji predstavljaju brzine

i ubrzanje mobilnog robota, odnosno sistema koji istražuje teren, se obrađuju MonoSLAM algoritmom te koriste za kreiranje 3D mape i određivanje tačne pozicije robota i karakteristika iz okruženja. Kako podaci iz okoline nisu pouzdani u smislu preciznosti njihovih mjerjenja, to algoritam koristi posebne alate iz domena vjerovatnoće i statistike za što tačniju rekonstrukciju mape terena. MonoSLAM algoritam pripada porodici algoritama koji rješavaju problem istovremene lokalizacije i mapiranja (eng. SLAM), te omogućava mapiranje terena uz istovremeno poznavanje lokacije mobilnog robota ili uopćeno agenta koji pretražuje okolinu koja se mapira. Algoritam prepoznaje tzv. značajke na slikama, kao što su ivice i uglovi objekata iz okoline. Ovaj projekat se može iskoristiti za kreiranje unaprijed nepoznatog i nemapiranog terena. Mapa koja se kreira je tzv. rijetka mapa, koja ne sadrži puno detalja iz okoline, što je uvjetovano zahtjevom za performansama sistema u stvarnom vremenu. Međutim nivo detalja koji se prikazuje na mapi je dovoljan za grubo oblikovanje okoline i terena, te može poslužiti kao podloga za eventualna detaljnija mapiranja.

“Prednost ovakvog pristupa jeste ta što se sistem može montirati na mobilnog robota, kao što su bespilotne letjelice ili roveri. Takvi mobilni roboti se mogu daljinski upravljati, te sami istraživati okolinu, dok bi se kreirana mapa prikazivala na udaljenom računaru u nekoj bazi. Prednost primljenjenog MonoSLAM algoritma je korištenje samo jedne kamere za snimanje okoline u odnosu na klasične SLAM pristupe koji koriste barem dualni sistem kamera. Korištenjem jedne kamere je teže dobiti 3D prikaz, jer kao što je poznati konvencionalne kamere vraćaju 2D sliku. Međutim posebnim softverskim mehanizmima, ovaj problem je riješen u okviru samog algoritma”, pojašjava Amar.

Ideja za ovaj projekat došla je od profesora i Halilovićevog mentora doc. dr. Dinka Osmankovića, a projekat je ustvari bio dio njegovog diplomskog rada. Period od ideje do gotovog projekta je trajao oko šest mjeseci, te je uključivao više etapa, od plana rada pa do same realizacije.

Učešće se sastojalo od pripreme tekstuallnog dijela rada u posebnom IEEE formatu i plakata kojeg je bilo potrebno pripremiti za prezentaciju rada. Takmičenje se sastojalo od prezentacije rada pred komisijom. Nakon ocjenivanja radova i prezentacije istih, na osnovu ocjena komisije Amar je osvojio prvo mjesto. O sopstvenim utiscima, ali i planovima za budućnost za naš newsletter kazuje:

“Moji utisci su zaista bili odlični. Nakon uloženog truda i vremena provedenog u izradi diplomskog rada, te pripreme dijela toga rada u formu koju je takmičenje zahtijevalo, osvojeno prvo mjesto je zaista bila jedna nagrada koja je učvrstila moje mišljenje i stav da se pošten rad i trud uvijek isplate na neki način.

Uskoro planiram početi s izradom master teze, koja će uključivati proširivanje date teme. U planu je za sada uključivanje dodatne termalne kamere u kombinaciji s već korištenom standardnom kamerom u cilju postizanja boljih rezultata.

Što se tiče same realizacije projekta u smislu određenog proizvoda za koji bih tražio investitore, za sada ne razmišljam o tome, već sam u potpunosti fokusiran na studij.”

Džulisa Otuzbir

NARCISIN ŠAROLIKI UNIVERZUM

Narcisa Hadžajlić posebna je po mnogo čemu.

Njeni raznoliki interesi, ljubav i toplina koju poklanja svakom živom biću prosto čine da se zaljubite u osobnost ove izuzetne djevojke koju je životni put doveo upravo u našu Fondaciju.

Stipendistkinjom naše Fondacije postala je krajem protekle godine i već u kratkom vremenskom periodu Narcisa se uspjela izdvojiti kao istinski dragulj naše velike porodice.

U narednim redovima otkrijte ljepotu Narcisine osobnosti te saznajte zašto smo svi u redakcijskom timu zavoljeli ovu neobičnu djevojku velikog srca!

"Moje ime je Narcisa Hadžajlić. Rođena sam 21.06.1998. godine u gradu Qom u Iranu. Moji su roditelji Bosanci tako da sam rodom iz Irana, a prirodom iz Bosne! Osnovno i srednje obrazovanje sam završila u Qomu. Od malena sam voljela zvjezdano nebo, kosmos i galaksije i imala sam želju upisati astrofiziku na fakultetu tako da sam na putu te želje upisala matematiku i fiziku u srednjoj školi. Uz Božiju pomoć sam svake godine bila najbolja učenica te sam u toku školovanja često učestvovala na kantonalnim i državnim takmičenjima iz oblasti matematike, fizike i hemije, pa i slikanja. Uspjela sam osvojiti brojne nagrade i priznanja na tim takmičenjima zbog čega mi je mnogo drago jer sam se pokazala kao uspješna Bosanka.

Nakon srednje škole sam položila državni prijemni ispit za univerzitete koji se održava u Iranu svake godine i bila sam primljena na Sharif University of Technology u Tehranu, jednom od svjetski priznatih univerziteta. Iako sam planirala upisati jedan od dva smjera – nuklearna fizika ili astronautika, ali budući da kao strankinja nisam imala pravo na to, upisala sam opštu fiziku. Međutim, kasnije sam se ipak odlučila vratiti sa svojom porodicom u Bosnu i nastaviti studij u domovini. Upisala sam matematiku i informatiku u Zenici i jako sam zadovoljna svojim smjerom. Uspješno sam završila prvu i drugu godinu fakulteta, a prošle godine sam dobila i nagradu Povelju dekana kao jedan od najuspješnijih studenata prve godine. Prije nekoliko mjeseci sam napisala esej na engleskom jeziku na temu "Kritičko razmišljanje u obrazovanju" koji je primljen od strane organizatora konferencije Teacher in Europe 2019 u Holandiji na kojem sam učestvovala početkom maja ove godine. Troškove putovanja su snosili vrijedni i dobri ljudi udruženja Mladi BiH kojima sam veoma zahvalna na tom neizmernom iskustvu.

Trenutno se spremam na putovanje u Španiju. Naime, pripremila sam se da učestvujem u programu Erasmus+ i da, ako Bog da, peti semestar završim u gradu Jaenu u Španiji. Jako sam uzbudjena i vjerujem da će ovo biti još jedno sjajno iskustvo u mom životu i što se tiče obrazovanja, a i upoznavanja novih kultura i jezika. Dok sam živjela u Iranu, uvijek sam bivala sa stranom djecom iz različitih zemalja širom svijeta, tj. s djecom čiji su roditelji, kao i moji, otputovali u Qom radi stjecanja znanja. Qom je grad s oko dva miliona stanovnika, hiljadama stranih studenata i stotinama institucija, udruženja i međunarodnih fakulteta i univerziteta. Dakle, moji roditelji su bili studenti dok smo mlađa sestra i ja bile učenice, pa zato često svo-

ju porodicu zovem „student family“. Takav život je neopisiv. Ta okolnost mi je pomogla da prvenstveno steknem znanje u svakom trenutku, te da spoznam sebe i svoj identitet. Mislim da je to glavni razlog zašto neizmerno volim svoju divnu domovinu Bosnu i Hercegovinu, čije blagostanje stavljam na prvo mjesto, kao životni cilj nakon svog duhovnog usavršavanja.

U mom student family okruženju uvijek se dešava nešto novo i stvaraju se nove stvari, bilo da je to neki esej, knjiga, prijevod neke knjige, ili čak umjetničko djelo ili možda računarski program. Otac, majka i ja poznajemo bosanski, perzijski, engleski i arapski jezik, što nam je omogućilo da radimo kao prevodilački tim. Roditelji obično prevode s perzijskog na bosanski, a ja sa bosanskog na perzijski jezik,

s obzirom na to da sam učila perzijski jezik i književnost u školi. U sklopu prevodilačkog rada sam prevela knjigu Alije Izetbegovića (Neka je mir i rahmet njegovoj duši), Islamsku deklaraciju, i televizijski dokumentarac snimljen o Srebrenici na perzijski jezik za iransku televiziju.

Meni zanimljiviji i draži porodični proizvodi su dječije elektronske knjige koje smo moj voljeni otac Mirsad i ja pripremili. Riječ je o knjigama „Kind Earth for Kind Children“ i „Beline priče“ koje smo napisali na perzijskom. Dok je otac preveo na bosanski i engleski, ja sam napravila ilustraciju za njih. Ideja prve knjige je da se djeci ilustruju moralne vrijednosti kroz kratke pozitivne poruke od koje svaka ima odgovarajuću sliku. Druga knjiga je inspirisana jednim slatkim događajem koji se desio prije tri godine u mojoj porodici i riječ je o maloj djevojčici Beli (Belkisa, moja sestrica) koja pokušava povezati matematičke lekcije iz škole sa svakodnevnim događajima kod kuće.

Ako Bog da planiramo objaviti i sljedeće brojeve niza Belinih priča, ovo je samo početak. Nadamo se da će naše knjige jednog dana biti oštampane, ali sad za sad, postoje samo elektronske e-pub verzije.

Prošle godine sam konkursala za stipendiju Fondacije Hastor, koju su mi preporučile kolegice s fakulteta. Prvo što su mi rekle je bilo to da: ta fondacija daje najbolje stipendije, a najbolje prosjeke i traži, ti to možeš! Nisam uopće imala sliku o Fondaciji i njenim vizijama i uspješnim radovima. Tek kada sam došla na intervju, vidjela sam da sam zaista našla pravo mjesto – fondaciju koja cijeni ljudе, njihove želje i omogućava razvoj šire zajednice i BiH, podržavanjem

mladih talenata, ne samo finansijski, nego i u duhovnom i ljudskom smislu kroz volontiranja i mjesecne sastanke. Ukratko rečeno, uvijek sam voljela svoj narod, ali od kad sam dio Fondacije volim ga još više. Volim vedra lica i blaga srca ljudi koji su uvijek tu da pomognu i za koje sam i ja uvijek tu da pomognem. Molim dragoga Boga da poveća uspjehе i lijepе priče svih članova porodice Fondacija Hastor.

Što se tiče slobodnog vremena, aktivno se bavim slikanjem i dizajniranjem, nekad i crtam po narudžbi. Često Bosanci koji žive van BiH traže da im nacrtam motive i znamenitosti Bosne i Hercegovine. Nedavno sam učestvovala na otvorenom ateljeu u Konjicu gdje sam s ostalim umjetnicima crtala Staru čupriju.

Nacrtani radovi su izloženi u Zavičajnom muzeju. Ta-kođer, otkako često putjem na relaciji Konjic – Zenica (roditelji žive u Konjicu), započela sam novi hobi, tj. fotografisanje za koje me inspirišu divni prizori širom naše lijepe domovine. Divim se biljkama i ponekad sakupljam ljekovito bilje. Volim širiti svoje znanje o tim biljkama i općenito o poljoprivredi koja može biti jedan od najvećih izvora prihoda u BiH.

Ostaje i još jedno moje, možda neobično, zanimanje; a to je obilazak starijih ljudi, pogotovo starijih žena u mom komšiluku. Izvor energije mi je da razgovaram s tim ženama, o njihovim iskustvima, greškama ili dobrim odlukama u životu i da njihove priče pažljivo saslušam. Pomoću tih razgovora mogu sebi odrediti: kako da provedem svoju mladost i da očuvam blagodat zdravlja, tako da u starosti budem zadovoljna svojim prošlim mladim danima i zahvalna Bogu.

Mnogo razmišljam o budućnosti. Svaku noć pred spavanje odredim svoje sutrašnje poslove i ciljeve. Pišem i kontinuirano revidiram svoje dugoročne ciljeve. Uglavnom, nisu za izlaganje u javnosti, ali jedno je sigurno; da je svaki taj cilj u pravcu jednog uzvišenog cilja, a to je pravda i ljubav svim Božjim robovima.”

STAZAMA VELIKIH NAUČNIKA: LEJLA KORMAN ŠKOLOVANJE NASTAVLJA NA PRESTIŽNOM CAMBRIDGE UNIVERZITETU

Stephen Hawking, Alan Turing, Emma Thompson, Sacha Baron Cohen i Charles Darwin samo su neka od najznačajnijih imena koja krase alumni sekciju prestižnog Cambridge Univerziteta. Biti dijelom iste institucije i graditi svoj akademski i životni put na istom mjestu kao i pomenuti veliki umovi izuzetna je čast i postignuće koje je uspjela ostvariti naša stipendistkinja Lejla Korman.

U doba kada se kvazi-vrijednosti u javnosti plasiraju kao senzacije, vijest o djevojci iz Sarajeva koja je primljena na Cambridge Univerzitet odjeknula je poput groma. Upravo ova djevojka, koja je u samo nekoliko dana uspjela preusmjeriti fokus javnosti i nametnuti put obrazovanja istinskim receptom za uspjeh te nadamo se, inspirirala mlađe generacije, čini važan dio naše Fondacije gdje se u vrlo kratkom vremenskom periodu uspjela istaknuti kao jedna od najvrednijih volontera našega tima.

Diplomski studij Lejla je uspješno završila na SSST Univerzitetu, diplomskim radom "The Validity of the Okun's Law in Bosnia and Herzegovina", a prosjek ocjena tokom četiri godine studija na Univerzitetu SSST bio je 10.

Ideja o studiju na Cambridge Univerzitetu privukla ju je ponajviše iz razloga jer upravo ovaj univerzitet nudi neke od najboljih i najpoznatijih master programa

na svijetu. Jedan od takvih programa je i Development Studies program na koji je Lejla aplicirala te u konačnici dobila jedinstvenu priliku da u sklopu ovog programa istražuje najbitnije ekonomski, politički i društvene aspekte razvoja.

Izuzetno sam sretna i uzbuđena što odlazim na univerzitet koji predstavlja 'svijet u malom', gdje ću imati priliku upoznati se i razmijeniti iskustva sa studentima iz cijelog svijeta. Također, nadam se da ću se što lakše uklopiti u obrazovni proces, jer je veliki izazov, ali i čast, učiti na univerzitetu na kojem su svojevremeno studirali neki od najvećih svjetskih umova, poput Isaaca Newtona, Charlesa Darwina i Stephena Hawkinga, kazala je Lejla za portal Klix.

Prijem na Cambridge Univerzitet za Lejlu predstavlja ispunjenje sna i potvrdu da se odricanje i rad uvijek isplate. Istačće kako je sama aplikacija za prijem na ovaj univerzitet bila jako dug i mukotrpan proces, pun neizvjesnosti i iščekivanja.

Pismo da sam primljena na jedan od najprestižnijih svjetskih univerziteta djelovalo je nestvarno, posebno znajući koliko je velika konkurenca i kakvi mladi stručnjaci iz cijelog svijeta apliciraju na master program na koji sam primljena.

Ističe kako je najveći problem u cijeloj priči bila izuzetno visoka cijena studija koja je neuporediva sa standardom života u Bosni i Hercegovini. Neophodnu podršku za finansiranje studija dobila je od Rotary Fondacije, Općine Novi Grad i Prevent Grupacije.

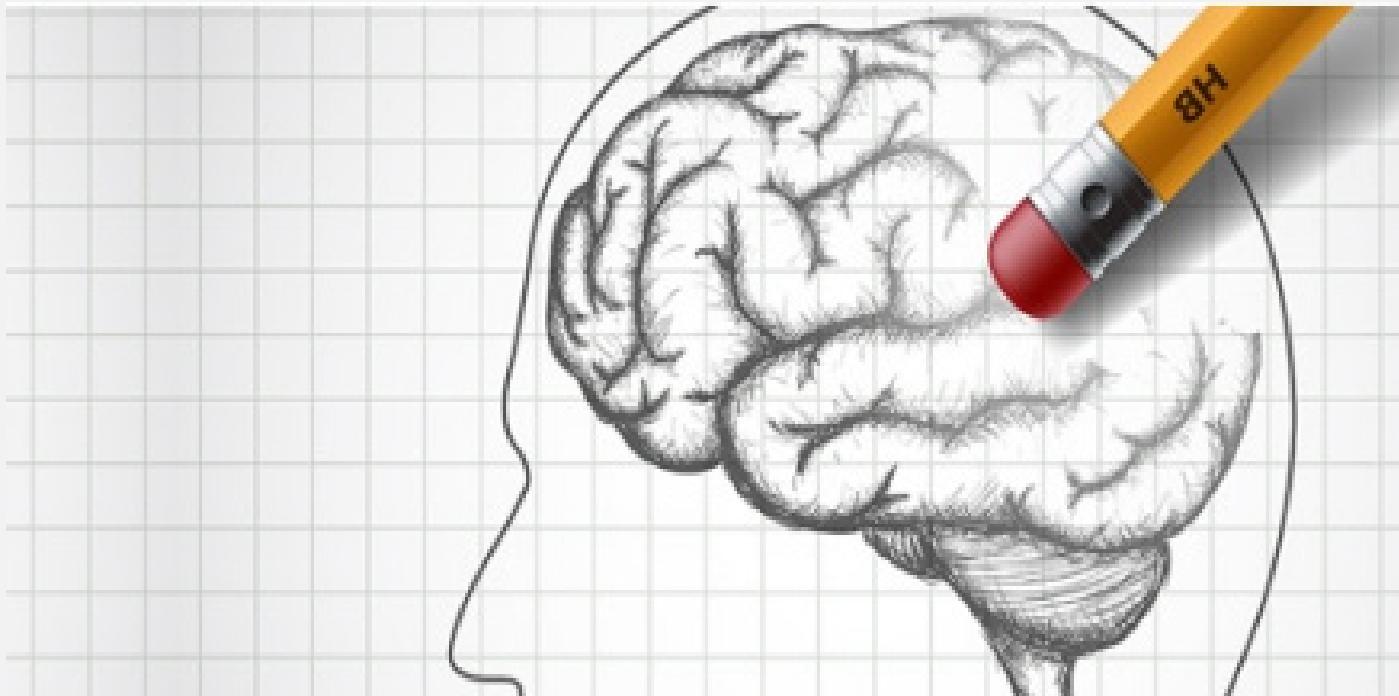
Za naš redakcijski tim Lejla govori o iskustvima i vještinama stečenim u svojstvu volonterke naše fondacije:

S obzirom na to da je razvoj ljudskih potencijala neizostavna komponenta izučavanja razvoja na master programu koji sam upisala, volontiranje u Fondaciji Hastor definitivno je jedno od iskustava koje je doprinijelo uspješnom ishodu moje aplikacije na Cambridge. Iskustva i vještine koje sam stekla tokom volonterskih aktivnosti pripremili su me za izazove koje nosi taj cjelokupni proces. Ono što iskustvo u Fondaciji Hastor izdvaja od drugih jeste upravo taj sistem međusobnog pomaganja, kroz koji sam, nadam se, svojim mentorstvom doprinijela ličnom razvoju mlađih stipendista. Pored toga, finansijska podrška koju imam od Fondacije mi je dosta pomogla u samom procesu apliciranja, koji zahtijeva visoke finansijske troškove.

Studij na Cambridgu za Lejlu predstavlja izvjesno ostvarenje sna i ogroman iskorak na akademском putu ali i karijeri, tez obzirom na to da na matičnom fakultetu važi za najbolju studenticu, a u našoj fondaciji za jednu od najposvećenijih volontera, ne sumnjamo da će sesvojim vrijednostima vrlo brzo istaknuti i kao studentica Cambridge Univerziteta!

Za nas u Fondaciji Lejlin uspjeh predstavlja još veći podstrek da ustrajemo u misiji pomaganja mlađih ljudi na putu ka ostvarenju njihovih potencijala. Trebamo li još dodati kako smo ponosni?

Džulisa Otuzbir

BOLEST ZABORAVA

Pripremio: Kenan Kraković

Doktor Alojz je 1901. godine zaprimio pacijentu po imenu Auguste. D., koja je patila od dementije, paranoje, naglih promjena ponašanja i poteškoća s komuniciranjem. Doktor Alojz je pratilo Augustin slučaj sve do njene smrti 1906. godine, kada je javno objavio rezultate svojih posmatranja. Još tada, doktor Alojz je identifikovao u mozgu svoje pacijentice dvije neobične strukture koje nisu bile prisutne u zdravom mozgu, danas poznate kao amiloidi tipa beta i hiperfosforisani tau protein. Doktor Alojz se prezivao Alzheimer, i po njemu je bolest dobila ime.

Do danas, skoro 120 godina nakon prvog zaprimljenog pacijenta, nemamo lijek koji daje željene rezultate. Napredovanjem medicine i sve višim životnim standardom, ljudska populacija u velikom broju država stari i projekcije za narednih 30 godina govore da će na planeti biti preko 150 miliona ljudi širom svijeta koji boluju od Alzheimerove bolesti, što svakako stavlja imperativ na ulaganje napora da se razvije efektan tretman.

Ovog ljeta imao sam priliku da sprovedem istraživački projekat koji se tiče Alzheimerove bolesti na Karolinska Institutu, u Stockholm, Švedskoj. Spomenuo

sam da su dvije velike karakteristike Alzheimerove bolesti amiloidi i tau protein. Vrlo često naučnici se opredjeluju da priđu istraživanju kroz jedan od ova dva "zaštitna znaka", pa se tako se stvorila svojevrsna kultura "tauista" i "amiloidista", zavisno da li ste naučnik koji istražuje tau protein ili amiloide, i za koji od ova dva znaka smatrate da ima veći udio u bolesti. Grupa naučnika s kojima sam radio fokusira se, igrom slučaja, na amiloide i način na koji oni utječu na neke druge kaskade molekularnih događaja u mozgu.

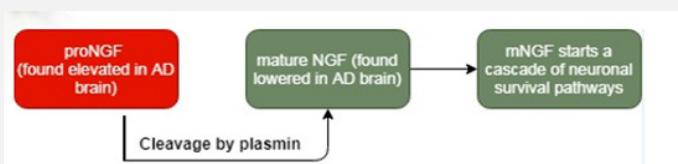
Malo pozadine vezano za amiloide: amiloid je doslovno agregat proteina. Proteini se u ćelijama koriste, onda se istroše, neki drugi protein dođe da ih isjecka i započne reciklažu. Ovaj dinamični cirkus se bez prestanka dešava u ćelijama. U moždanim ćelijama postoji protein koji ima bitnu ulogu u održavanju zdravlja samog neurona: tzv. AP protein. Njega ponekad isjecka drugi protein koji ne bi trebao, desni se greška u sistemu, i produkti ovog sjećenja imaju osobinu da se lijepe se jedni za druge pa nastaju takozvani amiloidi. Amiloide u Alzheimerovo bolesti zovemo beta, jer nastaju kad enzim po imenu beta-sekretaza obavi reciklažu.

Amiloidi se nakupljaju između neurona i smatra se da otežavaju njihovu komunikaciju.

Sad malo pozadine vezano za projekat na kom sam radio: dio mozga koji je posebno ranjiv u Alzheimerovoj bolesti, takozvana bazalna jezgra, je jedan od velikih izvora acetilholina u mozgu, a acetilholin je neophodan da bi neuroni komunicirali. Poremećaj u radu ovih neurona ima za direktnu posljedicu probleme s formiranjem sjećanja. Zdravlje neurona bazalne jezgre ovisi direktno o jednoj molekuli, koju ćemo zvati NGF. Ako ima dovoljno NGF-a, neuroni se dobro osjećaju i uspješno stvaraju sjećanja. Međutim, da bi NGF bio aktivan, treba ga aktivirati, transformisati, opet druga molekula po imenu plazmin.

U Alzheimerovojoj bolesti je koncentracija prekursora NGF-a povišena, zreli NGF je snižen, a i plazmin je također snižen. Stoga bi imalo smisla pomisliti da je jedna od stvari koja se dešava poremećaj ovog sistema sazrijevanja NGF-a, dakle, vjerovano neki poremećaj s plazminom. U naučnom projektu smo istražili kakav utjecaj famozni amiloidi imaju na plazmin, a samim tim na sazrijevanje NGF-a, time i na zdravlje neurona bitnih za formaciju sjećanja. Niz eksperimenata koje smo dizajnirali pokazali su zanimljivo otkriće. Otkrili smo da moždane ćelije, ako su u dodiru s velikom koncentracijom amiloida, mogu lučiti inhibitore plazmina!

Dakle, ako imate Alzheimerovu bolest, u vašem mozgu je koncentracija amiloida visoka. Amiloidi će potaknuti ćelije da luče inhibitore plazmina, a ako nema plazmina, nema ni transformacije NGF-a u njegovu zrelu formu. Ako nema zrele forme NGF-a, nema ni zdravih neurona koji stvaraju sjećanja. Ovi rezultati su još uvjek preliminarni i potrebno je ponoviti sve eksperimente u još različitim situacijama kako bismo bili sigurni da je rezultat pouzdan, a naredni korak je da se ovi inhibitori identifikuju. Naučnica koja je vođa grupe u kojoj sam radio, dr. Maria Eriksdotter, u posljednjih 10 godina razvila je lijek koji se zasniva na dostavljanju kapsule koja sadrži NGF direktno u mozak putem operacije. Lijek je klinički testiran i postigao je pozitivne rezultate, ali se kapsula treba dodatno unaprijediti. Njena zamisao je da u kapsulu integriše plazmin i sva otkrića vezana za njega kako bi unaprijedila lijek. Da li će ovo biti konačni veliki korak u liječenju Alzheimerove bolesti? Nisam siguran, ali rezultati izgledaju obećavajuće.

Slika 1. Prekursor NGF-a je transformisan u zreli NGF koji je potreban za pravilan rad neurona, a transformaciju vrši plazmin.

DESET STRATEGIJA MANIPULACIJE LJUDIMA (NOAM CHOMSKY)

Manipulacija je postupak potčinjavanja pojedinaca, grupa, javnosti određenoj vrsti interesa. To se postiže smišljenim baratanjem krivim podacima, izvrnutim činjenicama, neistinitim interpretacijama, čime se stvara lažni dojam pomoću kojeg se uspostavlja kontrola nad drugima. Iz tog razloga (uspostavljanje kontrole i moći) manipulacija je oduvijek bila zanimljiva, prisutna i vrlo korištena, i ni toliki broj upotreba nije nimalo ishabao najčešće strategije manipulacije ljudima, pa da vidimo koje su to.

1. PREUSMJERAVANJE PAŽNJE s važnih problema na nevažne postiže se bujicom nebitnih informacija. Na taj način javnost prestaje da razmišљa o krupnijim i esencijalnijim problemima.

2. STVARANJE PROBLEMA da bi dio javnosti odgovorio na njega. Taj stvoreni problem postaje udica i onda se mnogo lakše manipulira ljudima.

3. POSTUPNOST PROMJENA, tj. uvođenje neke promjene mjesecima ili godinama. Kod nas je to toliko sporo da se na kraju ta promjena i ne vidi i ne osjeti.

4. ODLAGANJE promjena koje su za javnost nepopularne i neželjene. Takve promjene se najavljuju unaprijed, mnogo ranije od planiranog datuma njihove realizacije. Cilj je da se ljudi postepeno naviknu na njih, pa i ako ih, u suštini ne odobravaju, da ih na kraju prihvate.

5. UPOTREBA DJEĆIJEG JEZIKA prilikom obraćanja javnosti je korisna jer na taj način javnost potiskuje svoju kritičku svijest, pa time poruka ima snažnije dejstvo na nju.

6. BUĐENJE EMOCIJA, odnosno njihova zloupotreba je već klasična tehnika kojom se izaziva kuršuz prilikom razumnog prosuđivanja. Kritička svijest se, naime, zamjenjuje emotivnim impulsima. Prisutne emocije su ljutnja, bijes, strah, a to sve ometa javnost u realnom prosuđivanju činjeničnog stanja.

7. NEZNANJE je esencijalno, pa se u društvu namjerno i planski snižava kvalitet obrazovanja, a sve s ciljem da bi se masom lakše manipuliralo i kako bi postojao nepremostivi jaz između obrazovanja privilegovanih i običnih.

8. VELIČANJE GLUPOSTI je bitno kako bi javnost prihvatile prosječnost kao način svoga bivstvovanja, te im se pri tome svakodnevnim primjerima pokazuje kako je dobro biti glup, primitivan, vulgaran, neuk i prosječan.

9. STVARANJE OSJEĆAJA KRIVICE se sprovodi tako što se pojedinac ubjeđuje da je on i samo on odgovoran za sopstvenu nesreću, a sve zbog svoga neznanja, nesposobnosti ili pomanjkanja ambicija. I kada smo se pojedinačno u tolikoj mjeri "zadeverali" tim svojim propustima, odustali smo od traženja pravih uzroka svoga lošeg položaja u društvu, i samim time, nismo se bunili protiv ekonomskog sistema.

10. ZLOUPOTREBA ZNANJA iz biologije, neurobiologije i psihologije "Sistemu" daje prednost u manipuliranju s javnošću.

I, za kraj, "na svakom mjestu, od narodne kulture do propagandnog sistema, postoji stalni pritisak koji želi dati ljudima osjećaj bespomoćnosti, te da je njihova jedina uloga da odobre odluke i da konzumiraju." (Noam Chomsky)

Zehra Šarić

**„Obrazovanje je kontinuiran proces u životu.
Poput bicikla - ukoliko ne pedalaš, ne ideš dalje.“**

Shodno svojoj ažurnosti i zalaganju, prevashodno kada su u pitanju aktivnosti u okviru tima za grafički dizajn Fondacije Hastor, Zehra Šarić je proglašena stipendistkinjom mjeseca za avgust 2019. godine. Naime, Zehra je u toku tekuće godine konzistentno bivala na raspolaganju u svim prilikama kada je tim grafičkih dizajnera bio zadužen za izradu različitih logoa, memoranduma, te za dizajn samih newslettera Fondacije.

Zehra Šarić rođena je u Iranu gdje je i započela svoje osnovnoškolsko obrazovanje, koje je potom nastavila i finalizirala u Bosni i Hercegovini. Po okončanju srednjoškolskog obrazovanja u Srednjoj grafičko-tehničkoj školi na Ilidži odlučuje upisati Internacionalni univerzitet u Sarajevu na smjeru Vizuelne umjetnosti i komunikacijski dizajn, time nastavljući graditi svoj profesionalni put u okviru prethodno odabranog polja orijentiranog ka dizajnu i umjetnosti. Prethodni semestar finalizirala je kao studentica na razmjeni u Irskoj na Univerzitetu u Limericku nakon čega je i diplomirala u junu tekuće godine. Zehra ističe da je tokom trajanja pomenutog studija pokazala izrazito interesovanje za domen social design-a prema kojem i nastoji usmjeriti svoju buduću karijeru. Izradu svoje diplomske teze orijentira upravo ka pomenutom polju dizajnirajući društvenu igru koja se referira na problematiku porodiljskog odsustva u BiH, koja je koncipirana kao edukativni alat koji će služiti u okviru nevladinih organizacija.

Zehra je prethodne četiri godine, u toku studija, radila kao freelancer pri tome nadograđujući kako sebe, tako i svoj portfolio, što joj je istvorenemo donijelo i veliko iskustvo kada je u pitanju rad s različitim klijentima. Također se može pohvaliti

i svojim volonterskim angažmanom u galeriji „Preporod“, kao i u fondaciji „CURE“ u okviru koje je učestvovala u brojnim radionicama i edukacijama, primarno orientiranim u pravcu jednakosti spolova i rodova, pri tome se zalažući za pozitivne društvene promjene.

Njeni trenutni planovi za budućnost odnose se na ulazak u samu industriju vizuelne umjetnosti i grafičkog dizajna gdje bi stekla značajnije radno iskustvo koje bi joj nadalje olakšalo i upis master studija, koji joj je također jedan od ciljeva.

Sebe smatram ambicioznom osobom s visokim, ali i ne nedostiznim ciljevima, koje želim postići u životu i uvijek ću se truditi da ulažem u sebe, svoje obrazovanje, rad i znanje. Obrazovanje je kontinuiran proces u životu. Poput bicikla - ukoliko ne pedalaš, ne ideš naprijed.

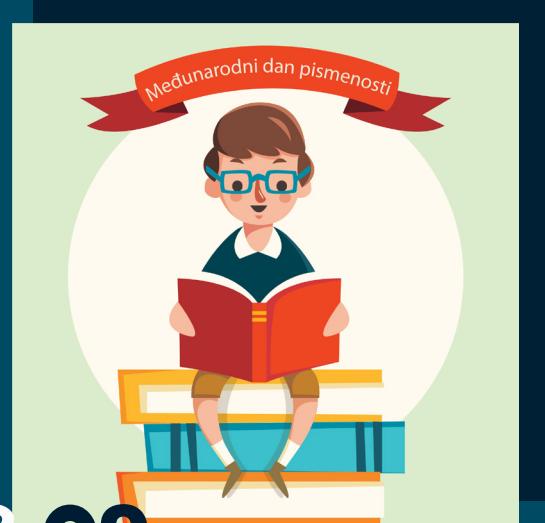
Zehra Šarić je stipendistica Fondacije Hastor već godinu dana, te ističe da na neki način žali što njenim dijelom nije bila još i ranije. Sama pomoći pri finansiranju njenog školovanja pomogla joj je da stekne divna iskustva, upozna nove ljude i da, kako kaže, radi upravo ono što voli i što je ispunjava. „Raduje me činjenica da sam dijelom porodice Fondacije Hastor i da sam barem minimalnim dijelom pomogla u svemu što oni rade za mlade ljude i njihovo obrazovanje. Uvijek ću se rado odazvati i pomoći Fondaciji u svakom njihovom projektu i misiji.“

Amina Vatreš

septembar

Pripremila: Amina Vatreš

Međunarodni dan pismenosti, koji se svake godine obilježava 8. septembra, prilika je za vlade, civilno društvo i stakeholdere da istaknu poboljšanja u domenurastavjetskihstopapismenostistanovništva, ali i da kritički preispitaju preostale globalne izazove koji se tiču upravo ove problematike. Fokus UN-ovog **Međunarodnog dana pismenosti** 2019. godine bit će prevashodno na temama pismenosti, ali i višejezičnosti. Uprkos do sada ostvarenom progresu, izazovi na polju opismenjavanja stanovništva i dalje postoje, te su pri tome neravnomjerno raspoređeni po određenim zemljama i skupinama stanovnika. Prihvaćanje jezičke raznolikosti u obrazovanju i razvoju pismenosti ključni su preduvjeti rješavanja problema pismenosti, ali i postizanja dugoročnih ciljeva održivog razvoja.

Svjetski dan prevencije samoubistava, koji se obilježava 10. septembra, organiziran je od strane Međunarodnog udruženja za prevenciju samoubistava (IASP). Elementarna svrha obilježavanja ovog dana, koji spada u polje očuvanja mentalnog zdravlja stanovništva, jeste podići svijest ljudi širom svijeta da se samoubistvo može spriječiti ukoliko se adekvatno preventivno djeluje. U proteklih nekoliko godina IASP-u je prijavljeno preko 300 aktivnosti u oko 70 zemalja, uključujući edukativne i komemorativne događaje, press konferencije i konferencije koje se neposredno referiraju na ovu problematiku. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) u većini slučajeva bila je sponzor pomenutih aktivnosti i događaja.

PODSJEĆANJE NA ZNAČAJNE DATUME

Međunarodni dan demokratije prilika je da se podsjeti na to da je demokratija kao koncept nastala zbog ljudi, te da su oni njen središnji interesovanje. Demokratija je bazirana na inkluziji i jednakoj participaciji svih građana, te je shodno tome temeljni preduvjet mira, održivog razvoja i poštivanja ljudskih prava i sloboda. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, u kojoj stoji da će „volja naroda biti osnova vlasti“ (član 21.3), podstakla je donošenje demokratskih ustava širom svijeta i doprinijela je globalnom prihvatanju demokratskih vrijednosti i principa. Stoga, demokratija kao koncept pruža prirodno okruženje za zaštitu i efektivno ostvarenje ljudskih prava. Istinska demokratija predstavlja dvosmjernu ulicu temeljenu na kontinuiranom dijalogu između civilnog društva i političkih aktera, pri čemu je nužno da ovakav dijalog ima stvarni utjecaj na donosioce političkih odluka. Upravo zbog toga politička participacija, civilni sektor i socijalni dijalog čine same temelje dobrog upravljanja.

21. septembra se svake godine širom svijeta obilježava **Međunarodni dan mira**, koji je ustanovila Generalna skupština UN-a u cilju osnaživanja ideala mira, kako unutar, tako i među svim različitim narodima i nacijama.

Države članice Ujedinjenih naroda usvojile su 17 ciljeva održivog razvoja u 2015. godini budući da su spoznale da neće biti moguće izgraditi miran svijet ukoliko se ne poduzmu koraci za postizanje ekonomskog i socijalnog razvoja za sve ljude svuda i ne osigura zaštitu njihovih prava. Ciljevi održivog razvoja pokrivaju širok spektar pitanja, uključujući siromaštvo, glad, zdravlje, obrazovanje, klimatske promjene, ravnopravnost spolova, vodu, sanitarnu zaštitu, energiju, okoliš i socijalnu pravdu.

Prema Svjetskoj federaciji gluhih osoba, u svijetu postoji oko 72 miliona gluhih ljudi. Više od 80% njih živi u zemljama u razvoju. Kolektivno koriste više od 300 različitih znakovnih jezika.

Znakovni jezici su potpuno prirodni jezici koji se strukturno razlikuju od govornih jezika. Postoji i međunarodni znakovni jezik koji gluhe osobe koriste na međunarodnim sastancima i neformalno prilikom putovanja i druženja. On se smatra simplificiranom formom znakovnog jezika koji ima ograničen leksikon i koji nije kompleksan toliko kao prirodni znakovni jezici. Konvencija o pravima osoba s invaliditetom prepoznaje i promovira upotrebu znakovnih jezika. Zalaže se za to da su znakovni jezici po statusu jednaki govornim jezicima i obavezuje države da olakšaju učenje znakovnog jezika promovirajući pri tome jezični identitet zajednice gluhih. Generalna skupština UN-a proglašila je 23. septembar Međunarodnim danom znakovnih jezika u cilju podizanja svijesti o važnosti znakovnog jezika u potpunom ostvarenju ljudskih prava gluhih osoba. Prvi međunarodni dan znakovnih jezika obilježen je 2018. godine pod sloganom: „Sa znakovnim jezikom su svi uključeni!“

27.09.

Tokom proteklih šest decenija turizam je doživio kontinuiranu ekspanziju i diverzifikaciju, te je postao jedan od najbrže rastućih i najvažnijih privrednih sektora u svijetu, koji koristi blagodati destinacija i zajednica širom svijeta. Međunarodni turistički dolasci širom svijeta porasli su s 25 milijuna 1950. na gotovo 1,3 milijarde danas. Slično, međunarodni turistički prihodi ostvareni na različitim destinacijama širom svijeta porasli su s 2 milijarde američkih dolara u 1950. na 1260 biliona u 2015. Sektor predstavlja procijenjenih 10% svjetskog BDP-a i jedno od deset radnih mjesta u svijetu.

UN Svjetska turistička organizacija (UNWTO) očekuje da će turizam nastaviti rasti u prosjeku 3% godišnje do 2030. Taj rast odražava progresivno širenje pristupa turizmu zahvaljujući padu cijena prijevoza, posebno zračnog prometa. Priznavanje prava na godišnji odmor u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i bolje usvajanje radničkih prava u mnogim zemljama također su podržali pomenutu ekspanziju turističke djelatnosti. Ovi faktori služe i kao pozadina za otpornost koju turizam pokazuje posljednjih godina. Naime, sektor je doživio gotovo neprekinuti rast uprkos izazovima kao što su globalna ekonomska kriza, prirodne katastrofe i pandemije.

30.09.

Međunarodni dan prevodilačke djelatnosti zamišljen je kao prilika za odavanje počasti radu jezičkih profesionalaca, odnosno prevodilaca, koji igraju značajnu ulogu u okupljanju nacija, omogućavanju dijaloga, razumijevanju i saradnji, doprinoseći razvoju i jačanju svjetskog mira i sigurnosti.

Prevođenje književnog ili naučnog djela, uključujući i tehničko djelo, s jednog jezika na drugi jezik, neophodan su faktor očuvanja jasnoće, pozitivne klime i produktivnosti u međunarodnom javnom diskursu i međuljudskoj komunikaciji uopće.

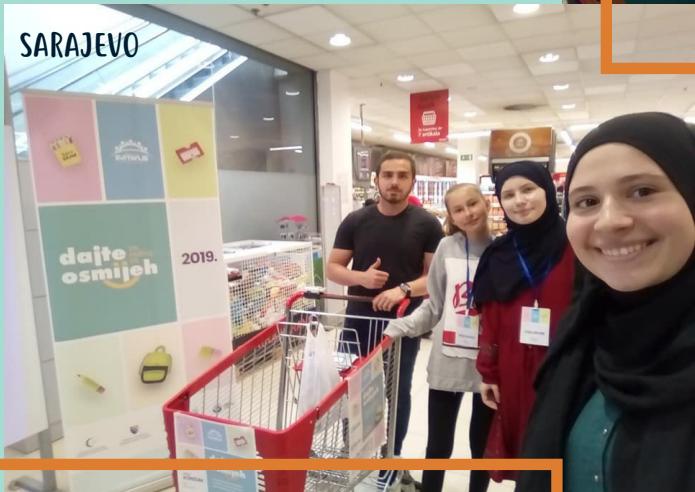
• Fotografije s volonterskih druženja

DOBROJ

SARAJEVO

SREBRENIK

TUZLA

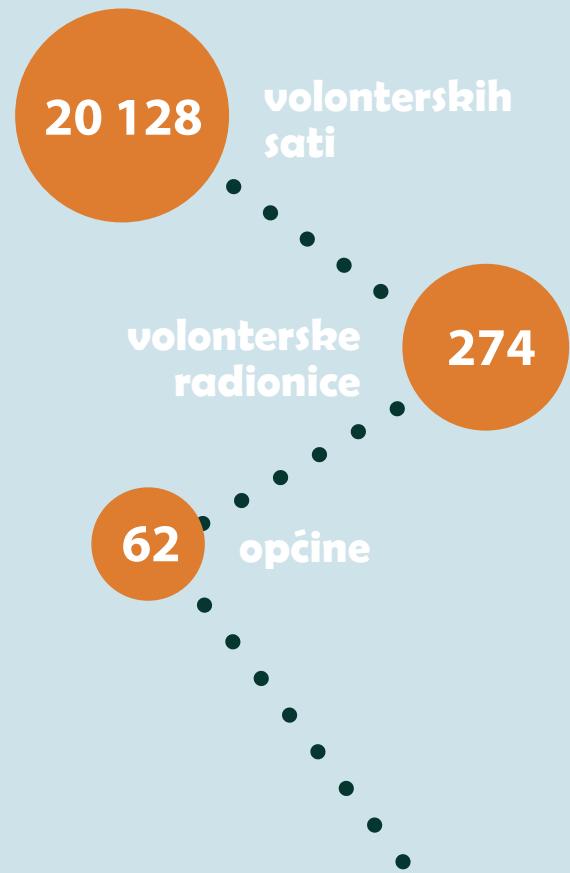

Vedin Klovo**Elektrotehnički fakultet Sarajevo**

Kada sam bio prvi razred srednje škole, moji mentori su bili Ajla i Zehra i one su imale divnu ideju da na neki način uljepšamo dan starijim građanima grada Sarajeva tako što ćemo na šarenim papirima napisati mnoštvo lijepih, motivacionih i ohrabrujućih poruka te ih podijeliti na ulici. Naravno, neke od nas je ideja na prvu odbijala zbog činjenice da nismo prije sudjelovali u takvim aktivnostima i nismo bili optimistični po pitanju tog sastanka. Međutim, sastanak je počeo i mi smo odlučili da se nađemo na Ciglanama gdje bi i otpočeli našu zamišljenu aktivnost. Papiriće smo s osmijehom dijelili svim starijim sugrađanima koji bi prošli pored nas dok nam istih nije nestalo. Neke od reakcija su bile tako divne da smo potpuno zaboravili na taj neki sram koji nas je obuzimao prije samog sastanka. Na licu ljudi kojima smo dijelili papiriće s lijepim porukama je bilo vidljivo da smo im barem malo uljepšali dan i od njih smo dobili samo riječi hvale. Naravno, bilo je i drugačijih slučajeva gdje bi ljudi nastojali da nas izbjegnu ili bi samo odbili da prime papirić. Neki bi i riječima prokomentarisali naš „budalaluk“. Neke od tih reakcija je sasvim moguće pripisati činjenici da su ljudi navikli da od grupa poput naše koje stoje na ulici i dijele „nešto“ dobijaju samo reklame za određene proizvode, promotivne letke političkih stranaka i eventualno poziv za sudjelovanje u anketi koja se definitivno zna odužiti.

Ipak, reakcije onih koji su odvojili taj djelić vremena i pristali da prime našu poruku su bile dovoljne da naš sastanak ocijenimo kao uspješan te kao jedan od onih sastanaka koji će pamtitи jako dugo.

Na osnovu baze podataka utvrđeno je da su stipendisti i volonteri Fondacije Hastor u proteklom mjesecu zabilježili **20 128** volonterskih sati. Kao i do sada, najveći broj volonterskih sati ostvaren je na volonterskim sastancima naših stipendista – studenata, srednjoškolaca i osnovaca na **274** volonterske radionice u **62** općine širom Bosne i Hercegovine. Ovoj velikoj brojci doprinosi i volonterski angažman naših studenata koji volontiraju u administraciji, redakciji i prevodilačkom timu Fondacije Hastor, kao i angažman stipendista koji rade na razvoju i održavanju aplikacije Fondacije Hastor i naše web-stranice. Obavezna tema o kojoj su naši stipendisti diskutovali na svojim volonterskim druženjima proteklog mjeseca je „**Ko su heroji današnjeg doba**“. Pored obavezne teme, stipendisti su obrađivali i druge interesantne teme, a naši studenti su dio volonterskih sati odvojili kako bi pomogli mlađim stipendistima da što bolje savladaju školsko gradivo.

Neke od najzanimljivijih tema:

- **Kako muzika utječe na naše mentalno zdravlje**
- **Kad počneš mijenjati sebe onda počneš mijenjati i svijet**
- **Daj ideju za bolju atmosferu**
- **Stari bosanski zanati**
- **Kreativnost je dio naše ličnosti**
- **Prednosti i nedostaci interneta**
- **Prirodne ljepote BiH i kako ih promovisati**
- **Samopouzdanje i komunikacija**
- **Moja BiH, moje nasljeđe**
- **Važnost timskog rada**
- **Stereotipi i predrasude**

Općine u kojima su u proteklom mjesecu
održane volonterske radionice:

Narcisa Hadžajlić

